

ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΓΚΕΪΓΕΡΣΤΑΜ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

6.—

‘Ο Σβέν κι ὁ σκύλος τρεβνύσαν πάλιν ἐπὶ τοὺς δρόμους καὶ συχνὰ σηκώνανε τὸ σπίτι σ’ ἕνα πόδι, ὅταν δὲν μπορούσε νὰ τοὺς βρῇ κανεὶς. Κι ὅταν ἀρχίζαμε νὰ πελπιζόμαστε πιά πὺς θὰ τοὺς ξαναδοῦμε ζωντανούς, παρουσιαζόνταν ἄξαφνα, σὰ νὰ μὴν εἶχε γίνῃ τίποτε, ξαφνισμένοι κ’ οἱ δυὸ γιὰ τὴν ταραχὴ μας.

Θὰ εἶταν ἀδικο, ἂν ἔλεγα πὺς ὁ Σβέν εἶτανε καθαυτὸ ἀνυπάκουο παιδί. Σ’ αὐτὸ ὅμως τὸ κεφάλαιο δὲν εἶταν τόσο εὐκολομεταχείριστος. Ἡ μητέρα του τονὲ φοβέριζε συχνὰ πὺς θὰ τὸν δειρῇ, μὰ καὶ συχνὰ βεβαίωνε καὶ μένα πὺς εἶταν ἄξια νὰ ξεσκήσῃ ἐκείνον ποὺ θὰ τολμούσε νὰ γγίξῃ μὲ τὸ χέρι του τὸ Σβέν. Ὅμως ὁ Σβέν δὲ φαινότανε νὰ δίνῃ σημασία σὲ μαλλώματα καὶ συμβουλές κι ὅταν ἔβλεπε τὴν μητέρα του νὰ πετᾷ ἀπὸ τὴν χαρὰ της, ποὺ τὸν ξαναεἶδε ζωντανό, ἔμενε τόσο ξαφνισμένος, σὰ νὰ μπορούσε πὺς εἶτανε δυνατό αὐτοὶ οἱ δυὸ νὰ στοχάζονται διαφορετικὰ γιὰ ἕνα πρᾶμα.

— Δὲν εἶταν κανέναν φόβος, ἔλεγε ὁ Σβέν. ‘Ο σκύλος εἶτανε μαζί.

Ἡ μαμά δὲν ἤθελε νὰ πῇ κακὸ γιὰ τὸ σκύλο, προσπαθοῦσε μόνο νὰ τὸν πείσῃ πὺς ὁ σκύλος δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ εἶναι τὸ ἴδιο μ’ ἕναν ἄνθρωπο. Τοῦ ἔλεγε ὅσα μπορούσε νὰ τοῦ πῇ. ‘Ο Σβέν τὴν ἀγκάλιαζε καὶ τῆς ἔταζε πὺς δὲ θὰ ξαναφύγῃ καὶ δὲ θὰ ξανακάμῃ τὴν μαμά νὰ λυπηθῇ.

Μὰ ὅταν ἐρχόταν ἡ ἀνοιξὴ καὶ τὸ νερὸ ἀρχίζε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴν στέγῃ στὴν αὐλή, ὁ Σβέν λησμονοῦσε ὅλα τὰλλα, ἐξὺν ἀπὸ τὸ πὺς εἶταν μικρὸ ἀγόρι, ποὺ ἤθελε νὰ πηγαίνει βαθιά στὸ δάσος.

Ποιὸς ξέρει μὲ ποιούς στοχασμούς ἔτρεχε κεὶ γύρω ἡ ποιὸς ξέρει ἀκόμα ἂν τὸ ἐνοιωθε πὺς ἔκανε κατι-τὶς ἐμποδισμένο; Πήγαινε μιλώντας μόνος κι ὁ σκύλος τὸν ἀκολουθοῦσε κι ὅταν ἔφτασε στὴν πόρτα τοῦ φράχτη καὶ τὴν βρῆκε ἀνοιχτή, ἔπρεπε νὰ βγῇ νὰ ρίξῃ μὰ ματιὰ στὸν κόσμον, ποὺ τονὲ μάγευε κεὶ ὅξω. Τότε εἶδε στὸ ἄλλο μέρος τοῦ μεγάλου δρόμου, ψηλὰ στὴν ἄκρη τοῦ χαντακιοῦ, τὰ κίτρινα ἄνθη, ποὺ λάμπανε φυτρωμένα στὸ σταχτερὸ χῶμα, κ’ ἔτρεξε κεὶ, ὅσο βαστοῦσαν τὰ μικρά του πόδια. Μὰ τώρα εἶτανε σχεδὸν μέσα στὸ δάσος καὶ δὲν μπορούσε πιά νὰ νάντισταθῇ. Ψηλὰ καὶ μὲ ροζιάρικους κλάδους ὕψωνόντανε τὰ ἔλατα ἀπὸ πάνω του καὶ προχώρεσε μέσα στοὺς κορμούς, ὅπου ὁ ἥλιος ἔλαμπε στὰ μούσκρα καὶ τὰ πρῶτα ἀνοιξιάτικα πουλιὰ εἶχαν ἀρχίσει νὰ κελαδοῦν. Ἕνας μικρὸς ποντικὸς πετάχτηκε μέσα ἀπὸ τὶς πέτρες κι ὁ μικρὸς Σβέν ἔτρεξε κατόπι του. Ὅλο καὶ μακρύτερα πήγαινε πάν-

τα. Ἐκεῖ εἶταν ἕνα μικρὸ βάλτο, στὶς ἱτιές ὅξω στὸ βάλτο λαμποκοποῦσαν κρεμασμένα χνουδωτὰ ἄνθου-λάκια. Δὲν μπορούσε νὰ τὰ φτάσῃ, γιὰ τὴν θὰ βούλιαζε στὸ νερὸ καὶ θὰ μούσκευε τὰ πόδια. Μποροῦσε ὅμως νὰ ρίξῃ μερικὰ πετραδάκια στὸ βάλτο καὶ νὰ κούσῃ πὺς βροντοῦσαν καὶ νὰ δῇ τοὺς μεγάλους πλατιοὺς κύκλους, ποὺ κάνανε στὸ νερὸ. Τὸ ἔκαμε καὶ τὰ μάγουλά του κοκκίνισαν καὶ τὰ μάτια του λάμπανε ἀπὸ χαρὰ. Ὅλοένα καὶ περσότερο γινότανε χαρούμενος καὶ προχώρεσε παρέκει ὡς τὸ λιθάδι κάτω, ὅπου εἶναι τὸ μικρὸ ἐξουχικὸ βασιλικὸ παλάτι, κι ὅταν βγῆκε ὅξω στὸ δρόμο ἀρχισε νὰ τρέχῃ. Ἐτρεξε, ἔτρεξε κι ὅταν ἔφτασε στὴν ψηλὴ πόρτα μὲ τὰ κάγκελα, εἶδε πὺς εἶτανε πάλι κοντὰ στὸ σπίτι. Τότε ἔγινε ξανά χαρούμενος, γιὰ τὴν γνῶρισε τὸ δρόμον καὶ γιὰ τὴν ὁ σκύλος ρουθοῦνισε, κούνησε τὴν κομμένη οὐρά του κ’ ἤθελε νὰ γυρίσῃ σπίτι. Κι ἄξαφνα ἀρχισε νὰ ποθῇ τὴν μαμά καὶ τότε θυμήθηκε τὰ κίτρινα λουλούδια, ποὺ κρατοῦσε στὸ χέρι.

Ἀργὰ καὶ προσεχτικὰ βάδιζε τώρα πρὸς τὸ σπίτι κ’ ἴσως μόλις τώρα νὰ θυμήθηκε ἄφριστα πὺς δὲν ἔπρεπε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ σπίτι. Ἕνα μόνο δὲν ἤξερε ὁ Σβέν καὶ δὲν μπορούσε νὰ τὸ νοιώσῃ: Πόσῃ ὥρα ἔλειπε ἀπὸ κεῖ. Γιὰ τὴν δυὸ ὥρες καὶ μιὰ στιγμὴ εἶτανε γι’ αὐτὴν τὸ ἴδιο.

Ὅταν ὅμως πέρασε γοργὰ τὸ λιθάδι καὶ ἀρχισε νὰ τρέχῃ πάλι γιὰ νὰ φτάσῃ στὴν μαμά καὶ νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ ἐκείνη, νὰ τὸν χαδέψῃ καὶ νὰ τὸν φιλήσῃ, κι αὐτὸς νὰ τῆς διηγηθῇ τί ὥραϊα ποὺ διασκέδασε— τότε τρόμαξε ὁ Σβέν ἀκούοντας πὺς ἀρχίσανε νὰ φωνάζουνε γύρω του. Τότε τοῦ φάνηκε πὺς εἶδε τὸν μπαμπὰ καὶ τὴν μαμά, τὸν Οὐλοφ καὶ τὸ Σβάντε, τίς δυὸ ὑπηρέτριες κι ἄλλους ἀκόμα. Φωνάζανε ὁ ἕνας δυνατότερα ἀπὸ τὸν ἄλλον, ὁ ἕνας ἐδῶ κι ὁ ἄλλος ἐκεῖ. Ὁ Σβέν δὲν μπόρεσε νὰ δῇ ἀπὸ ποῦ ἦρθαν. Γιὰ τὴν μόλις ἔκαμε νὰ στρίψῃ πρὸς τὸ ἕνα μέρος, φώναξε κάποιος πίσω του κι ὅταν πάλι γύρισε νὰ κοιτάξῃ πρὸς τὸ ἄλλο, τὸν ἀρπάξε κάποιος στὰ χέρια, κάποιος ποὺ ἔτρεχε γρήγορα ὅσο μπορούσε, καὶ πρὶν μπορέσῃ νὰ συλλογιστῇ καλὰ, βρέθηκε μέσα στὴν τραπεζαρία κ’ ἡ μαμά τὸν πῆρε στὴν ἀγκαλιὰ καὶ τὸν ἐσφιγγε τόσο, ποὺ δὲν μπορούσε νὰ νασάνῃ.

Ὁ Σβέν ἤξερε καλὰ πὺς δὲν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ποτὲ φόβον ἀπὸ τὴν μαμά, αὐτὴ τὴν φορὰ ὅμως ἔχασε τὸ θάρρος. Γιὰ τὴν τώρα θυμήθηκε πὺς τοῦ εἶχε πεί πὺς θὰ τὸν δειρῇ κι ὅταν ἀντίκρυσε τὸν μπαμπὰ, τὸν ἐπιάσε ἀμέσως τρόμος. Γιὰ τὴν ὁ μπαμπὰς φαινότανε σοδάρως κ’ εἶπε μὲ πολὺ αὐστηρὸν τόνο:

— Τώρα πρέπει να πάρουμε το ξύλο, Σδέν. Γιατί, καθώς θυμούμαι, σου τὸ ἔταξε ἡ μαμά.

Ὁ Σδέν τὰ ἔχασε κι ἀπάνω στὸν κίνδυνο βρῆκε καταφύγιο τὰ λουλούδια ποὺ κρατοῦσε. Τὰ ἔδωσε τῆς μαμᾶς.

Μὰ δὲν εἶτανε διόλου ἀνάγκη νὰ τὸ κάμῃ. Γιατὶ ἡ μαμά εἶτανε τόσο τρομαγμένη κ' εἶτανε τόσο εὐτυχισμένη ποὺ τὸν ξανάβλεπε, ὥστε τὸν ἔρπαξε μόνο στὴν ἀγκαλιά της, μισοκλαίοντας, μισογελώντας καὶ τὸν ἀφῆσε νὰ τῇ χαδεύῃ. Καὶ τέλος τοῦ πήρε τὰ λουλούδια καὶ τὰ ἔβαλε σ' ἕνα μικρὸ πράσινο γυαλί, τὰ ἔσιαξε καὶ τὰ ἔδειξε τοῦ Σδέν, τί ὠραία ποὺ λάμπανε στὸν ἥλιο.

Τότε παράτησε κι ὁ μπαμπὰς κάθε ἰδέα τιμωρίας, πῆγε στὸ γραφεῖο του κ' ἐνοιώθε πόσο εἶναι περιττός.

Μὰ ὅταν ἡ μαμά ἔμεινε μόνη μετ' ὁ Σδέν, τὸν πήρε στὴν ἀγκαλιά της καὶ τοῦ διηγῆθηκε, σὰ νὰ εἶταν παραμῦθι, πόσο εἶταν ἀνῆσυχη καὶ τί τρόμο δοκίμασε ἡ ψυχὴ της. Τοῦ εἶπε πὼς νόμισε πὼς ὁ Σδέν ἔσπασε τὸ πόδι του καὶ πὼς εἶτανε πεσμένοι μόνοι μέσα στὸ δάσος καὶ πὼς δὲ θὰ τὸν ξαναῦρಿಸκε παρὰ μόνο νεκρό. Ἦ πὼς ἔπεσε στὸ νερὸ καὶ θὰ τὸν βγάζανε πνιγμένον καὶ τότε οὔτε ἡ μαμά, οὔτε ὁ μπαμπὰς, οὔτε τὰ δέρφια θὰ μπορούσαν νὰ ξαναχαροῦν. Ὁ Σδέν τᾶκουγε ὅλα αὐτὰ κ' ἐννοοῦσε μόνο πὼς ἡ μαμά τὸν ἀγαποῦσε περισσότερο ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Ἐπειτα ἔβαλε ἡ μαμά τὸ Σδέν καὶ τῆς διηγῆθηκε τί εἶδε καὶ τί ἔκαμε, πὼς διασκέδασε καὶ πόσο μακριὰ πῆγε. Ἄκουσε νὰ τῆς μιλῇ γιὰ τὸν ποντικό, γιὰ τὰ πουλιά, γιὰ τὸ βάλτο καὶ γιὰ τὰ πετραδάκια ποὺ πετοῦσε. Καὶ τέλος νοιώσανε κ' οἱ δυὸ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον κ' εἶταν εὐτυχισμένοι μόνο γιατί ξαναδωθήκανε.

Κι ἀφοῦ εἶπαν ὅσα εἶχανε νὰ ποῦν, πήρε ἡ μαμά τὸ Σδέν καὶ τὸν ἔφερε στὴν ἐταζέρα. Ἐκεῖ βρισκόντανε πολλὰ ὠραία πράγματα κι ὁ Σδέν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ παίξῃ κάποτε μ' αὐτά. Ἀνάμεσα στᾶλλα εἶταν ἕνα λευκὸ σκυλάκι ἀπὸ πορσελλάνη, ποὺ εἶχε μιὰ φούντα στὴν οὐρά καὶ κρατοῦσε μιὰ μικρὴ παντούφλα στὸ στόμα. Εἶτανε πολὺ παλαιὸ πρᾶμα κι ὁ μπαμπὰς τὸ εἶχε ἀπὸ τῇ μητέρα του, ποὺ τὸ εἶχε πάλι χάρισμα ἀπὸ τῇ νουνά της, ὅταν εἶτανε δυὸ χρόνων.

Αὐτὸ ἄρρεσε τοῦ Σδέν περισσότερο ἀπὸ ὅλα κι αὐτὸ πήρε ἡ μαμά ἀπὸ τὴν ἐταζέρα ἀπάνω στὴν χαρὰ τῆς καρδιάς της καὶ τὸ ἔδωσε τοῦ Σδέν, ἀντὶ νὰ τοῦ δώσῃ τὸ ξύλο ποὺ τοῦ ἔταξε. Μὰ ὁ Σδέν δὲν ἀπλῶνε τὸ χέρι νὰ τὸ πάρῃ.

— Μπορεῖ νὰ τὸ σπάσω, εἶπε. Καὶ θὰ θυμώσῃ ὁ μπαμπὰς.

Ὅμως δὲν ξεχνοῦσε ποτὲ πὼς τὸ σκυλάκι εἶτανε δικό του. Καὶ κάποτε, ὅταν εἶταν κανεὶς ξένος στὸ σπίτι, μιλοῦσε γι' αὐτό.

— Μοῦ τὸ ἔδωσε ἡ μαμά, ἔλεγε, ὅταν πῆγα στὸ δάσος καὶ ξαναγύρισα. Μοῦ τὸ ἔδωσε ἀπὸ τῇ χαρὰ της, ποὺ με ξαναεἶδε.

Κ' ἡ μαμά ὑπερασπιζότανε τὴν παιδαγωγικὴ της

μέθοδο ἐναντίο κάθε κριτικῆς, σηκώνοντας ψηλὰ τὸ μικρὸ Σδέν μπροστὰ σὲ ὅλους. Εὐλογημένη νὰ εἶναι! Εἶχε δίκιο.

3

Ἔτσι πέρασε ἕνας χρόνος δίχως νὰ τὸ νοιώσουμε πὼς πέρασε. Μὰ τὸν καιρὸν αὐτὸ ἄρχισε ἡ Ἔλσα νὰ υποφέρει σοβαρὰ καὶ χωρὶς νὰλλάξουμε λέξη γι' αὐτὸ τὸ πρᾶμα μεταξύ μας, γνωρίζαμε πὼς ὑπῆρχε μόνον ἕνα μέσο. Ἡ ἐγχείριση, ποὺ εἶχε γίνει μιὰ φορὰ πρῶτῃτερα, μᾶς εἶχε δείξει τὸν κίνδυνο, καὶ τὰ συμπτώματα ποὺ φαινότανε τώρα μᾶς εἶταν ἀρκετὰ γνωστά. Δὲ μᾶς ξάφνισε λοιπὸν διόλου, ὅταν ὁ γιατρός μᾶς εἶπε μιὰ μέρα τῇ γνώμῃ του, δηλαδὴ πὼς μόνο μιὰ νέα ἐγχείριση μπορούσε νὰ σώσῃ τὴν Ἔλσα.

Εἴμαστε κείνη τὴν ἡμέρα σὰ νὰ εἶχε καταδικαστῇ σὲ θάνατο ἡ ζωὴ μας ὅλη κ' ἔβλεπα πὼς ἡ Ἔλσα ἀποχαιρετοῦσε ὅλα γύρω της. Πρῶτῃ φορὰ τὸ ἔβλεπα καθαρὰ μπροστὰ μου πόσους ἀπὸ τοὺς ὀλόβαθους στοχασμούς της κρατοῦσε κρυμμένους ἀπὸ μέ κι ἀπ' ὅλους, πόσο εἶτανε συνηθισμένη μετ' ὴν ἰδέα τοῦ θανάτου καὶ πὼς ἡ βεβαιότητα, ποὺ εἶχε πὼς θὰ πεθάνῃ νέα, τῆς ἔτρωγε τῇ ζωικῇ δυνάμει μέσα της. Ἐγίνε χλωμὴ καὶ τὸ πρόσωπό της ἀδυνατίσε. Τὰ χέρια της εἶτανε κίτρινα σὰν κερί καὶ φαινότανε σὰ νὰ εἶχε κάποιο φόβο ἀπὸμένα.

Τότε με παρακάλεσε πρῶτῃ φορὰ νὰ τῆς ἐπιτρέψω νὰ πεθάνῃ. Πρῶτῃ φορὰ μοῦ μίλησε γιὰ κείνο ποὺ ἔκρυβε μέσα της, γιὰ κείνο ποὺ τῇ βίαζα νὰ μοῦ πῇ καὶ δὲν μπορούσε νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὰ χεῖλιά της ἄλλο ἀπὸ ὑπαινιγμούς.

— Ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ εἴμουνα μικρὴ, εἶπε, πολὺ πρὶν γνωριστοῦμε, μοῦ εἶτανε τόσο φυσικὸ νὰ στοχάζομαι πὼς δὲ θὰ ζήσω πολὺ. Ἐπειτα βρῆκα ἐσένα καὶ τὰ λησμόνησα ὅλα. Γιατὶ μ' ἔκαμες τόσο εὐτυχισμένη, ὅσο δὲν μπόρεσα νὰ σὲ κάμω ἐγὼ ποτέ. Μοῦ ἔδωσες τοῖα παιδιὰ, τὰ δυὸ μεγάλα καὶ τὸ μικρὸ Σδέν. Καὶ τί μπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω γι' αὐτά, γιὰ σέ, γιὰ ὅλους σας; Εἶμαι τόσο ἀρρωστη καὶ δὲ θὰ γίνω ποτέ καλά. Πρέπει νὰ με λησμονήσῃς. Ὡ ναί, τὸ ξέρω πὼς θὰ λυπηθῇς γιὰ μέ, γιατί μ' ἀγαπᾶς, ἀν κ' εἴμουνα πάντα φιλάστερη κι ἀδύνατη καὶ δὲν μπορούσα νὰ κάμω τίποτε γιὰ κανένα. Μὰ πρέπει νὰ με λησμονήσῃς καὶ νὰ βρῇς μιὰν ἄλλη νὰ σὲ βοηθήσῃ μετὰ τὰ παιδιὰ.

Καὶ με παρακάλεσε πάλι νὰ τῆς ἐπιτρέψω νὰ πεθάνῃ, παρακάλεσε νὰ τὴν ἀφήσω νὰ περάσῃ ἡσυχῇ τις λίγες βδομάδες, ποὺ ἔχει νὰ ζήσῃ ἀκόμα.

Μόνο πὼς δὲν ἤθελε νὰ πεθάνῃ στὴν ἐγχείριση, μὰ εἶταν εὐχρηστημένη νὰ κλείσῃ τὰ μάτια ἡσυχὰ κ' ἤθελε μόνο νὰ ζήσῃ με τοὺς πόνους τόσο, ὅσο τῆς χρειαζότανε νὰ προετοιμάσῃ τὰ παιδιὰ γιὰ ὅ,τι μέλλει νὰ γίνῃ καὶ νὰ τὰποχαιρετήσῃ.

Ὅλα αὐτὰ μοῦ ἤρθαν τόσο ξαφνικά, ὥστε δὲν μπορούσα νὰ συγκεντρώσω τοὺς στοχασμούς μου, πολὺ λιγότερο νὰ βρῶ λόγια νὰ τῆς ἀπαντήσω. Αἰστανόμουν ἀόριστα πὼς ἀν ἀγγίξα τὸ ζήτημα, θὰ ριχνόμουν σ'

έναν αγώνα, πού θά εἶχε γι' ἀποτέλεσμα κάτι περσό-
τερο ἀπὸ κείνο, πού γενικά οἱ ἄνθρωποι εἶναι κατα-
δικασμένοι νὰ ὑποφέρουν. Αἰστανόμουν τὸν τρόπο
πού εἶχα πάντα, ὅταν εἶτανε νὰ γγίξω κατιτίς, πού εἶ-
ναι τὸ πιὸ τρίσβαθο κι ἀνέγγιχτο χτήμα ἐνὸς ἄλλου
ἀνθρώπου. Κι ἂν ὑπάρχει κάτι, πού δὲν μπορεῖ νὰ τὸ
ἀποφασίσῃ κανεὶς ἄλλος, παρὰ μόνος του ὁ καθένας,
εἶναι δίχως ἄλλο τὸ ζήτημα ἂν πρέπει νὰ σκύψῃ σ'
ἓνα βέδαιο θάνατο, ἢ νὰναλάβῃ ἓναν αγώνα, γιὰ νὰ
κερδίσῃ ἴσως τὴ ζωή.

Ὅπως ἔδλεπα μπροστά μου ἐκεῖ τὴν Ἑλσα, μοῦ
φαινότανε τόσο κοντά, μὰ καὶ τόσο μακριὰ ταυτόχρο-
να. Ἡ παράκληση, πού μοῦ ἔκαμε νὰ τὴν ἀφήσω νὰ
πεθάνῃ, εἶτανε τόσο συγκινητική καὶ τόσο σοδαρή, ὥ-
στε δὲν εἶχα τὸ θάρρος νὰ τὴν παρακαλέσω νὰ ξανα-
γυρίσῃ χάρις μου στὴ ζωή. Γιατὶ ἡ ζωὴ ἀξίζει καὶ γι'
αὐτὴ τὸ ἴδιο. Καὶ παρατήρησα μὲ ξαφνισμό πὼς μπο-
ροῦσε νὰ φήσῃ ὅλα ὅσα ἀγαποῦσε, γιατί εἶταν ἐτοιμα-
σμένη γι' αὐτή. Μὰ ταυτόχρονα αἰστανόμουν μ' ὅλη
τὴ δύναμη τῆς ἀπελπισίας πὼς ἐγὼ δὲν μποροῦσα νὰ
τὴ χάσω. Δὲν τὸ μποροῦσα. Κι ἀπάνω στὴν ἀπελπι-
σία μου, ἄρπαξα τὸ μόνο πού μοῦ ἦρθε στὸ νοῦ κ'
εἶπα :

— Μὰ τὸ Σδὲν μπορεῖς νὰ τὸν ἀφήσῃς;

Τινάχτηκε, σὰ νὰ τὴ χτυπήσανε κ' ἐπλεξε τὰ χέ-
ρια τῆς ἀπελπισμένα.

— Ὅχι, ὄχι, δὲν μπορῶ.

Πῆγε τρεκλίζοντας στὴν πόρτα τῆς κρεβατοκάμα-
ρας καὶ μὲ παρακάλεσε νὰ τὴν ἀφήσω μόνη. Τὴν εἶδα
νὰ κλείνῃ πίσω τῆς τὴν πόρτα, κ' ἔμεινα ὅπως εἶμουν
καθισμένος κ' εἶχα τὸ συναίσθημα πὼς ὅλα ὅσα ἔζησα
μαζὶ τῆς εἶτανε πεθαμένα καὶ χαμένα καὶ πὼς τώρα
θὰ μᾶς ἀφινε. Ἐνοιωσα πὼς ἂν δὲν τὸ ἔκαμε, αὐτὸ δὲν
ἔγινε χάρις μου, μὰ χάρις τοῦ μικροῦ μὲ τὰ χρυσὰ μαλ-
λιά καὶ τὰ παράξενα παιδικὰ μάτια, τοῦ μικροῦ ἀγγέ-
λου τῆς, πού ἦρθε καὶ τὴν ἔδεσε μὲ τὴ ζωή. Τὸ βρή-
κα ὁλωδιόλου φυσικὸ πὼς δὲν μποροῦσα νὰ τὴν κρα-
τήσω στὴ ζωὴ ἐγὼ μόνος. Ἐσκυψά τὸ κεφάλι κ' ἔ-
κλαψα, ἔκλαψα πρώτη φορά γιὰ μὲ τὸν ἴδιον καὶ γιὰ τὴ
ζωή μου. Καὶ δὲν περιμένα τίποτε, δὲν πίστευα τίπο-
τες ἄλλο παρὰ πὼς θὰ περνοῦσαν τώρα ἡσυχες κι ἀνί-
λεες οἱ μέρες ὡς τὴ στιγμή πού ἐμελλε νὰρθῇ. Καὶ τέ-
λος ὁ θάνατος θὰ ξέσκιζε ὅλα, γιὰ ὅσα ἔζησα.

Πόσο κάθησα ἔτσι ἐκεῖ, δὲν τὸ θυμοῦμαι. Θυμοῦ-
μαι μόνο πὼς νύχτωσε καὶ πὼς τρώμαξα ὅταν ἐνοιωσα
πὼς ἡ γυναίκα μου εἶτανε γονατιστὴ μπροστά μου κι
ἀγκουμπόυσε τὸ κεφάλι τῆς στὸ χέρι μου. Εἶχε ρθεῖ
τόσο σιγά, ὥστε δὲν τὴν ἄκουσα κ' ἡ φωνή τῆς εἶχε
τόσο ἡσυχό τόνο, ὅταν εἶπε :

— Θέλω νὰ ζήσω γιὰ σένα, Γιώργο, γιὰ τὸ Σδὲν
καὶ τὰ μεγάλα ἀγόρια μας.

Γινώριζα τὴ φωνή τῆς ὅταν ἐπαιρνε τόσο βαθὺ καὶ
θερμὸ τόνο, σὰ νὰ σιγάζανε ὅλα τὰλλα μέσα τῆς ὅσω
ἀπὸ τὴν ἀγάπῃ τῆς. Ἐνοιωσα πὼς ἡ ἀπόφασί τῆς τώ-
ρα εἶταν ἀκλόνητη, πὼς ἡ Ἑλσα εἶτανε πάλι δική μας

ἢ ἤθελε νὰ γίνῃ κ' ἓνα θερμὸ κοῦμα εὐγνωμοσύνης σ'
αὐτὴ καὶ σ' ὅλη τὴ ζωὴ φούσκωσε μέσα μου. Πέρασε
πολλὴ ὥρα ὅσο νὰλλάξουμε τὴ θέσῃ μας, μὰ ὅταν τὸ
κάμαμε, σηκώθηκε ἡ Ἑλσα κι ἀναφε ὅλα τὰ φῶτα,
σὰ νὰ εἶχαμε γιορτὴ.

Ἐπειτα φώναξε τὰ παιδιά μέσα κι ὅλα ἦρθαν σιω-
πηλὰ καὶ ξαφνισμένα καὶ δὲ χρειάζομαστε νὰ τοὺς ἐ-
ξηγήσουμε τίποτε. Γιατὶ ὅλα εἶχαν ἐννοήσει, καθένα
μὲ τὸ τρόπο του, ὅλα εἶχανε μιλήσει μετὰξὺ τους, ὅ-
πως καὶ μεῖς οἱ μεγάλοι, καὶ ξέρανε πὼς ἡ ζωὴ τῆς
μαμᾶς κιντύνευε καὶ πὼς θὰ ἔκανε τὴν ἐγγχείρησι γιὰ
νὰ μὴ πέσῃ νὰ ζήσῃ χάρις τοὺς.

Ὁ Σδὲν πῆδησε στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μαμᾶς καὶ στρι-
μώχτηκε στὸ στήθος τῆς. Καὶ μᾶς ἔκαμε ὅλους νὰ χα-
μογελάσουμε μέσα στὰ δάκρυα, ὅταν εἶπε :

— Ἡ μαμὰ δὲν πρέπει νὰ φήσῃ τὸ μαϊμουδάκι.

Αὐτὸ εἶταν ἓνα ἀπὸ τὰ χαδευτικὰ δνόματα πού τοῦ
λέγαμε καὶ τὸ μεταχειρίστηκε κι ὁ ἴδιος χωρὶς νὰ
ἔχῃ τὴν ὑποψία, πὼς ἤχοῦσε κωμικά. Γι' αὐτὸ τὰ λό-
για τοῦ μᾶς φανήκανε σὰ μιὰ ἐπαγγελία τῆς ζωῆς
καὶ μᾶς ἡσυχάσανε.

Ὅταν ὅμως τὰ παιδιά πῆγανε νὰ κοιμηθοῦν, ἡ
Ἑλσα καὶ γὼ περπατοῦσαμε πιασμένοι μέση μὲ μέση
μέσα στὶς κάμαρες. Κ' εἶδα πὼς ἀποχαιρετοῦσε
πάλι, μὰ ὄχι μὲ τὸν ἴδιο τρόπο καθὼς λίγες ὥρες
πρωτῆτερα. Τὴν ἄλλη μέρα θὰ πῆγαινε στὸ σανα-
τόριο.

Μὰ ὅταν ξύπνησα τὸ πρωὶ ὁ Οὐλφ εἶταν καθισμέ-
νος στὴ μεγάλη πολυθρόνα ἀντικρυνὰ στὴν πόρτα τῆς
κρεβατοκάμαρας.

— Εἶσαι πολλὴ ὥρα ἐδῶ ; τονὲ ρώτησα ξαφνισμέ-
νος.

— Naί, ἀπάντησε μονοσύλλαβα.

Καθόταν ἐκεῖ καὶ συλλογιζότανε τὴ μητέρα του καὶ
συλλογιζότανε πὼς ὅλα γίνανε τόσο σοδαρὰ μεμιάς.
Πρῶτῃ φορά παρατήρησα πόσο εἶχε μεγαλώσει καὶ
τοῦ ἐπιασα τὸ χέρι σὰν ἐνὸς συνομήλικου. Ἐτρεμε τὸ
πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ, πού εἶτανε μόνο δέκα χρονῶν,
μὰ δὲν μποροῦσε νὰ βγάλῃ λέξη.

Ὅταν ἔπειτα εἵμαστε στὸ ἀμάξι, ξανακυρίεψε τὸν
ἑαυτό του κι ἀνέβηκε ἄλλη μιὰ φορά στὴ σκάλα καὶ
χάδεψε τὸ μάγουλο τῆς μητέρας καὶ τῆς εἶπε, σὰ νὰ
μιλοῦσε σὲ παιδί :

— Μὴ φοβάσαι, μαμά, θὰ περάσῃ.

Ὁ Σδάντε ἦρθε κι αὐτὸς καὶ σηκώσανε στὰ χέρια
καὶ τὸ μικρὸ τὸ Σδὲν, πού μιλοῦσε καὶ φλυαροῦσε.
Τὴ στιγμή αὐτὴ ἡ Ἑλσα δὲν ἤξερε ποιὸν ἀγαποῦσε
περισσότερο ἀπ' ὅλους. Μὰ στὸ δρόμο πού πηγαίναμε
μιλήσαμε πολλὰς φορές γιὰ τὸ μεγάλο ἀγόρι μας, πού
γιὰ πρώτη φορά μίλησε κι' αἰστάνθηκε σὰν ἄντρας.

Ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου πέρασε καὶ τὴν ὥρὰ αὐτὴ
ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι μας, τὰ φτερά του ὅμως μᾶς ἀγγί-

Ξανε, σὲ τρόπο πού τὸ ἄγγισμα αὐτὸ νὰ δώσῃ γιὰ καιρὸ τὸν τύπο του στὴ ζωὴ μας. Ὡστόσο, ἡ εὐτυχία γύρισε ἀκόμα μιὰ φορὰ στὸ σπίτι μας, μετριασμένη ὅμως καὶ σοδαρότερη. Ἀκόμα μιὰ φορὰ γύρισε κείνη, πού ἔρριχνε φῶς ἐπὶ τὴν καθημερινὴ ζωὴ μας. Τὰ παιδιὰ μας τὴ χαρήκανε, ὅταν γυρίσαμε, κι ὁ μικρὸς Σδὲν ἀνέδηκε στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μαμᾶς, στριμώχτηκε σιμά της καὶ εἶτανε τόσο εὐτυχισμένος.

— Βλέπεις, δὲν ἔφυγες ἀπὸ τὸ μαῖμουδάκι, εἶπε.

Εἶχε τόσο θριαμβευτικὴ ἔκφραση, σὰ νὰ πιστεῖς πὼς χάρις του ἔγινε καλὰ ἡ μαμά. Καὶ γιὰ νὰ ἔγκαρδιώσω ὅλους μας, εἶπα :

— Μοῦ φαίνεται, θὰ πιστεῦγς πὼς ἐσὺ ἔκαμες καλὰ τὴ μαμά.

— Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ἀπάντησε ἡ γυναίκα μου.

Κ' εἶδα πάλι στὸ πρόσωπό της τὴν ἔκφραση, πού μοῦ εἶχε φανεῖ ἄλλοτε τόσο ξένη, μὰ καὶ πού ἄρχισα νὰ τὴν ἐννοῶ σιγὰ σιγὰ.

Ἐσφίξε σιγαλὰ τὸ μικρὸ στὴν ἀγκαλιὰ της κι ἀπὸ τὰ μάτια της στάξανε δυὸ λαμπερὰ δάκρυα. Ἐπειτα μοῦ ἔδωσε τὸ χέρι της καὶ εἶπε :

— Εἶμαι τόσο χαρούμενη, πού εἶμαι πάλι σπίτι.

Δὲν μπορούσα νὰ παντήσω τίποτε. Κοίταξα μόνο τοὺς μαζεμένους μπροστά μου καὶ ἤξερα πὼς εἶχα ἐδῶ τὴν εὐτυχία, πού λίγες βδομάδες πρωτίτερα μόλις τολμοῦσα νὰ τὴν ἐλπίζω. Κι ὅμως αἰστανθήκα στὴν καρδιά μου μιὰ κεντιὰ, σὰν ἀπὸ μιὰ προαίστησι ἀπελπιστικῆς ἐρημιᾶς.

5

Τὴν ἀνοιξή, πού ἦρθε τώρα, τὴ θυμοῦμαι σὰ μιὰ θάλασσα ἀπὸ ἄνθη, πού γέμισε κάθε ἄδεια μέρος τοῦ σπιτιοῦ μας. Τὰ ζεμπούλια σμίγαν ἀπαλὰ μὲ τίς γαλάζιες ἀνεμῶνες, οἱ γαλάζιες ἀνεμῶνες μ' ἄσπρες, μὲ λευκοῖα καὶ μενεξέδες κι ὅταν κόντευε νὰ φτάσῃ ἡ μέρα τοῦ Ἀἰγανιοῦ κι ὁ καλοκαιρινὸς ἀέρας ἔπαιζε στίς κατεδασμένες κουρτίνες, ἦρθανε καὶ οἱ φεγγαρόλες πασχαλιές.

Ἡ μαμά κι ὁ Σδὲν εἶταν ἐκεῖνοι πού φέρνανε τ' ἄνθη καὶ εἶτανε δύσκολο νὰ πῇ κανεὶς ποῖος ἀπὸ τοὺς δυὸ τ' ἀγαποῦσε πιο πολὺ. Τοὺς βλέπω ἀκόμα πλάι πλάι, μὲ τὰ χέρια γεμάτα ἄνθη, μὲ τὰ μάγουλα κοκκινισμένα νὰ πηγαίνουνε μιλώντας ἀπὸ τὴ μεγάλη αὐλὴ στὴν ἀνοιχτὴ βεράντα. Τὰ μαλλιά της εἶτανε τόσο μαῦρα, ὅσο ἔκνθα εἶταν τὰ δικά του, μὰ τὰ βαθιὰ γαλανὰ μάτια καὶ τῶν δυὸ εἶτανε τὰ ἴδια. Ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον εἶταν ἢ πιο παράξενη ἀντίθεση κι ὅμως μοιάζανε περισσότερο παρότι μοιάζουν πάντα μητέρα καὶ παιδί. Ταιριάζανε σὰ νὰ εἶτανε πλασμένοι νὰ εἶναι πάντα μαζί, νὰ πηγαίνουν πάντα μ' ἄνθη στὸ χέρι, νὰ βαδίζουν ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τοὺς κρατημένους χέρι χέρι καὶ νὰ κοιτάζονται στὰ μάτια. Κανένας δὲν μπορούσε νὰ τοὺς δῇ μαζί, χωρὶς νὰ φωτιστῇ τὸ πρόσωπό του ἀπὸ ἕνα ἠλιόφωγο χαμόγελο καὶ πολλὰς φορὲς μοῦ ἔτυχε νὰ

τὸ δῶ αὐτὸ καὶ νὰ ἐχτιμήσω περισσότερο τὸν πλοῦτο μου.

Γιατὶ αὐτὴν τὴν ἐποχὴ μοῦ φαινότανε ἡ ζωὴ πλουσιότερη παρὰ ποτέ. Τὰ λησιμόνησα ὅλα ὅσα εἶχανε γεμίσει τὴ ψυχὴ μου μὲ προαίστησις βαρεῖες καὶ μοῦ ἄρκοῦσε ἡ στιγμὴ μονάχα. Μοῦ φαινότανε σὰ νὰ ἔπρεπε νὰ δοκιμάσουμε ὅ,τι θλιβερὸ καὶ βαρὺ δοκιμάσαμε, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ πολάψουμε ἔπειτα πιο βαθιὰ τὴν εὐτυχία. Ἐνοιωθα εὐγνωμοσύνη γιὰ κάθε νέα μέρα πού περνοῦσε, εἰμωνα εὐχαριστημένος πού μπορούσα νὰ λησιμονῶ καὶ εἶχα τὸ συναίσθημα πὼς τραβοῦσαμε πρὸς μὴν εὐτυχία μεγαλύτερη ἀπὸ κείνη πού φτάνουν οἱ ἄνθρωποι.

Νομίζω πὼς καὶ ἡ γυναίκα μου, ἕνα διάστημα τουλάχιστο, μοιραζότανε τὸ αἶσθημά μου. Γιατὶ ἀπὸ κείνη χυνότανε αὐτὸς ὁ ἀδιάκοπος χείμαρρος τῆς εὐδαιμονίας. Εἶχε γυρίσει ἀλήθεια στὴ ζωὴ, αἰστανότανε τὸν ἑαυτὸ της καλὰ, ζοῦσε κάτω ἀπὸ μεγάλα παλιὰ δέντρα καὶ μέσα σ' ἕνα πλήθος λουλουδιῶν. Εἶχε ὅλους μας τριγύρω της καὶ τίποτε δὲν ἐνοχλοῦσε τὴ γαλήνη της.

Ἐτσι περπατοῦσε μαζί μου ἕνα βράδι στὸ μεγάλο δρομὸ, ὅπου δὲν ἀπαντούσαμε κανέναν καὶ γι' αὐτὸ τὸν προτιμοῦσαμε. Γύρω μας ἀνθίζαν οἱ πασχαλιές γεμίζοντας τὸν ἀέρα μὲ τὴ μυρουδιά τους καὶ στὸν ἄχνό, φωτεινὸ οὐρανὸ ἔπλεε τὸ νέο φεγγάρι, δίχως νὰ φωτίζῃ, κολυμπώντας μόνο μέσα στὸ γλαυκὸ, πού ἔπλωνε πλατύν, ἀπέραντο τὸ θελὸ του, ὅπου τὰ χλωμὰ ἄστρα δοκιμάζανε νὰ φεγγαβολήσουνε, χωρὶς ὅμως νὰ κατορθώνουνε νὰ σκίσουνε τὴν νύχτα.

Ὅταν θυμοῦμαι τὸν καιρὸ αὐτὸ κι ὅλα ὅσα γίναν ἔπειτα, ξαφνίζομαι μὲ τὴν ἔντασι πού εἶχε πάρει ἡ ψυχὴ μας τότε. Σὰ νὰ πέρασε ἀπάνω στὸν οὐρανὸ μας ἕνα φιλὸ σύννεφο μονάχα καὶ σκορπίσθηκε ἔπειτα, ἔτσι πηγαίναμε καὶ ἐρχόμαστε ὅ,τι κάθε βράδι εὐτυχισμένοι καὶ στίς ὁμιλίες μας δὲν ὑπῆρχε οὔτε τὸ ἀλαφρότερο σημάδι θλίψεως. Ὅλα ὅσα εἶχανε γίνεῖ εἶτανε θαμένα πίσω μας. Δὲν εἶτανε βέβαια ἡ ξένοιαστη εὐτυχία μὲ τὴν τυφλή, ἀδοκίμαστη ἀκόμα αὐτοεμπιστοσύνη τῆς νιότης. Εἶταν κάτι περισσότερο. Εἶταν ἐκείνη ἡ ἡσυχὴ ἁρμονία, πού ἔρχεται μεταξὺ δυὸ ἀνθρώπων, πού ὑποφέρανε μαζί καὶ νικήσανε. μιὰ εὐτυχία, πού τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ τὴ θολώσῃ καὶ νὰ τὴ σβῆσῃ, γιατί εἶναι δεμένη ἅλута μαζί μὲ τὸ πιο τρίσθαλο εἶναι δυὸ ἀνθρώπων. Τὸν καιρὸ αὐτὸ γνωρίζαμε πὼς τίποτε δὲν πιθυμοῦσαμε, τίποτε περισσότερο ἀπὸ κείνο πού εἶχαμε. Σὲ τέτοιες ὥρες τῆς ζωῆς μπορεῖ ὁ ἕνας νὰ ζητᾷ τὴ μοναξιά γιὰ νὰ στεγνώσῃ τὰ δάκρυά του, γιατί ντρέπεται νὰ δεῖξῃ πόσο εἶναι εὐτυχισμένος. Οὔτε ξένοι, στοχασμοί, πού τραβοῦνε τὸ δικό τους δρόμο, οὔτε φαντασιοπληξίες, οὔτε πόθοι μποροῦνε νὰ νουφώσουνε τὴν ψυχικὴ αὐτὴ διάθεσι, πού πηγάζει μέσα ἀπὸ τὴ ζωικὴ δύναμη.

(Ἀκολουθεῖ)